

II. Wihanti den 3-5 sept. 1896.

71

Den 3de sept. afreste jag med tåget till Wihanti station i socken med samma namn. Här lyckades jag med bedring af föret lämna uppgift af föret nämnda Kauppi uppdraga ett intressant, men tyvärr redan till största delen förstört fyndställe från stenåldern. Stället befann sig 5 kilom. från station på den s. h. Pitkäsaari holmen af Jokela hemmans mark. Denna holme har fordom antagligen varit kringfluten, enär sänkta härr och en i numera omgifva densamma. Pitkäsaari mäter i längd vidpass $\frac{1}{2}$ kilometer och är största bredden ungefär 40 fmur. Från en del af holmen släpades, då ästerbottniska järnvägen byggdes, hundrade tals sand lass. I den till följd häraf bildade plats af gropar och bullerstenar fanns lyckligtvis en fläck om ungefär 6 kvadratmeters jordyta, som icke blifvit spolierad, utan höjde sig som en frödig och några mindre träd bärande oas i en liten stenöken. I denna jordfläcks blottade sida märktes ett kollager på 0,4 meters djup under jordytan. Detta visade sig och snart vid anställd gräfvning hysa äfven andra lämningar från en långt aflägsen forntid. På två ställen hade förmodligen eldstäder funnits, ty (var här kol) hopadt mer än på andra punkter och under dessa märktes hårdt prässadt och brändt grus. Dessutom hittades ofvan det nämnda kollagret 5 spånar af kvarts, hvilken stenart före-

Den 4de sept. var jag rest till ett ställe, kalladt Linnaistenmäki eller kangas och beläget 3 kilom. åt öster från Vihanti station. Man berättade, att här skulle finnas en anseelig fornborg. I själva verket kunde här och observeras omfattande vallbildningar, som på högsta delen af en skogbevuxen rullstens äs bildade en nästan sluten krets, som af andra vallar liksom afdelades i skilda rum. Dessa formationer har man bland folket antagit vara en verkliggen af människohänder uppkastad fornborg. Jag lät därför här utföra grävningar och fann att de s. k. vallarna utgjorde en och samma stenmassa med själva äsen blott med den skillnad, att sanden i de förra saknades, då den senare däremot bestod af en blandning af sand och stenar. På närliggande äsar iakttog jag liknande vallbildningar och kom genom min undersökning till det resultat, att den antagna "fornborgen" var h. o. h. ett verk af naturen och antagligen bildats sålunda, att vattnet under en aflägsen geologisk period bortvalat sanden emellan stenarna på den högsta delen af äsen.

Linnaistenkangas och andra dylika vallbildningar äro emellertid särskildt egendommiga för en del af Österbotten och hafva redan mången gång förut länkat fornforskarens uppmärksamhet på sig. Om dem lämna Calamnius, Art. Snellman, H. Appelgren m. fl. många upplysningar. Angående i fråga varan-

de Linnaistenkangas är dock äfven Calaminius af den uppfattning, att den h. o. h. är ett naturens verk, ehuru den sedermera blifvit af lappar använd till rengärd (Suomi fosa, s. 282, 283). H. Appelgren delar dock icke denna mening utan anser att äfven denna vallbildning hör till det slags fasta fornlämningar, hvilka enligt Art. Pellman varit fornborgar, men som han själf anser vara grundvalar till forntida byggnader. (Suomen muinaislinna. F. f. föreningens tidskrift XII. s. LIII, LVII, LXIV, 191-192 No 337).

På grund af stipendiaten E. Lövenmarks uppgifter har H. Appelgren i sin nyss citerade afhandling (Suomen muinaislinna. s. 192 no 332) anfört äfven den s. k. Nivanlinna, som ligger på 8 verst från kyrkbyn (och järnvägsstation) på Pekuri hemmans mark af samma by. Jag besökte äfven detta ställe och fann att Nivanlinna är itt-stenröse. Då jag medtagit några arbetskarlar undersökte jag röset sålunda, att jag lät gräva en kanal af en meters bredd och 8,5 meters längd i N. Ö. På 1,5 meters djup mötte ässanden, men bestod högen utslutande af bullerstenar. Äfven äsen eller markens rundtomkring var betäckt af sådana, ehuru dessa säson lägre belägna voro tämligen skymda af mossor och lingonbuskar. Blott själva "Nivanlinna" var helt kal och stack högre upp från den omgifvande markens grönska. Någon annan skilnad kunde jag således icke håller här finna emellan den före-

gifna farnlämningen och den äs, hvaraf den
samma syntes vara en del. Säkerligen är ock-
så denna "linna" därför ett verk af naturen och
hör påtagligen till de slags "jättekast", af hvil-
ka jag sommaren 1895 undersökte ett på Wellans
mark i Lojo (Se här om min berättelse från Lojo).
Frammanhang härmed vill jag icke heller
lämna oanmärkt, att åtminstone en del af de
i norra Österbotten upptäckta, men ännu nästan
h. o. h. undersökta, stenrösen från äldre järnåldern
synas mig vara af samma slag, som det beskri-
va i Hianlinna. (Man observere t. ex. Calammi-
skrifning af stenrösen på Konttikangas i Ljo
och Art. Hellmans därtill fogade anmärknin-
gar i denne senares Oulun kihlakunta. I forn-
tidsk. IX: 51-52. Dessa Calammii upptäckter kun-
na ställas vid sidan af Gotthunds t. ex. i Lojo.
Se min berättelse från Lojo).

Föri afresan från Vihanti författade jag
en artikel, som ingått i Kaiku 1896 N: 103 un-
der rubriken: Tutkittuja kivijään asuntopaikkoja
Pohjanmaalla ja muualla Suomessa.